

νει τὸ φτερό τῆς νυκτερίδους, τὸ τρέβει καὶ ξεκινάει. Στὴν πόρτα ἀντικρύζεται μὲ τὴ μάγισσα).

Ἡ ΜΑΓΙΣΑ. Εὐλογημένη ἡ ὥρα ποὺ θὰ σοῦ κάμω καλὸ...

Ὁ ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ Μάννα μου.... (πέφτοντας στὰ γόνατά της). Τὸ ξέρεις, μάννα μου...

Ἡ ΜΑΓΙΣΑ. Σήκω παιδί μου, σήκω. Τὸ βασίλοπουλο θὰ ἔγινε καλὰ. Δὲ χρειάζεται αἷμα, οὔτε πουλιοῦ αἷμα. Ἀρχόντοι, ἐδεῖξατε μόνο τὴ στοργή σας καὶ τὴν ἀγάπη σας. Τὸ τραγοῦδι σου, γυιέ μου, μόνο τὸ τραγοῦδι σου θὰν τὰναζήσει...

Ὁ ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. Μάννα μου, τὴ ζωὴ μου...

Ἡ ΜΑΓΙΣΑ. Σήκω! Σήκω! (τὸν σηκώνει). Τὸ βάλσαμο ποὺ ξανανιώνει ρίχνω στὸ τραγοῦδι σου. (ἔρχεται κοντὰ στὴν πόρτα τοῦ ἄρρωστου καὶ χερσὶ νομεῖ πυράδοξα).

Ἀερικά, ποὺ ἡ ἀφέντισσα
προστάζει πάντα καὶ καλεῖ
μὲ τὸ τραγοῦδι ποὺ θὰ πεῖ
κινεῖστε ἀπὸ τὰ σύμφερα
νὰ φέρετε τὰ θάνατα νερά
καὶ ὁ ἄρρωστος μας γλήγορα
νὰ βρεῖ τὴν πρώτη του τὴ γειά.

(στὸν Ἀρήγιανο). Τραγοῦδα· κατέδα καὶ τραγοῦδα κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρό του.

Ὁ ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. Ἡ εὐχή σου, μάννα μου. (Τρέχει βιαστικά).

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (ἀπὸ μέσου). Παιδί μου.... παιδί μου! λαχτάρα μου!...

Ὁ ΒΕΖΙΡΗΣ (κλαίοντις παραμερισμένος). Ἀχ! τῶν γραφτῶν τὴ δόναμη δὲν τὴν ξεφεύγω!...(πιηγαίνει στὴ γριά). Ἀκου με, καταραμένη μάγισσα. Τὰ γένεια τοῦτα τὰσπρισμένα δὲν τὰ καταράστηκαν τὰ χρόνια. Ὅμοια λαχτάρα, σὰν τοῦ γιου σου μὲ κρατάει στὴ ζωὴ. Τὸ ἀγέρι ποὺ μὲ πόθο λαχταροῦσα κ' ἔκρυσσε μὴν τὸ ματιάσει ἡ πνοὴ τῆς νιότης σὰν σὲ μένα, τὴ ζωὴ μου τὴν ὀρίζει. Δὲ ζῶ, παρ' ὅσα φύλακας τῆς πιὸ πολύτιμης ποὺ ἐτάχτηκε κληρονομιάς· δὲν εἶμαι..

Ἡ ΓΡΙΑ. Βεζίρη ἀφέντη, ὁ τάφος εἶναι ποὺ καλεῖ τὰ γερατειά, καὶ τὰσπρα δὲν τὰ ὀρίζουν τὰ δεσμά... Ἀκου! (ἀκούγεται τὸ τραγοῦδι τοῦ Ἀρήγιανου).

Μὲς τὸ τραγοῦδι μου κυλᾶν
τὰ μαγικά τὰ βότανα
κ' εἶναι ἡ ζωὴ ποὺ τὰ ζητάει.
Ἀπλῶσε, ὦ νιότη, τὰ φτερά
τὰ χρόνια σπρώξε ποὺ περνᾶν
κ' ἔλα προσμένει σε ἡ χαρά!...

ΣΥΓΓΡΑ ΡΩΜΙΕ

ΣΚΟΤΩΜΑ ΤΑ ΦΙΔΙΑ

Στὴν Τριπολιτσά στὰ χτήματα τοῦ παπποῦ μου εἶχαμε ἓνα χωρὶκὸ ποὺ δούλευε ταχτικά σ' αὐτά, τὸν λέγανε Πανάγο καὶ τὸ παράνομά του Μπογᾶ. Ὁ Πανάγος εἶχε μιὰ μανία στὴ ζωὴ του νὰ κυνηγάει καὶ νὰ σκοτώνει τὰ φίδια. Τὴ μανία του αὐτὴ τὴν ξέρανε πολλοί. Τσοπάνηδες, δραγάτηδες, ἀγωγιάτες, ἀπὸ τὸ Πετρώρι, τὸ Μερκοβοῦνι, τὸ Μπεντένι, τὰ χωριδάκια ποὺ εἶτανε στὰ χτήματα τοῦ παπποῦ μου, κάθε τόσο ποὺ περνοῦσαν ἀπὸ τὸν πύργο μας τοῦ φέρνανε καὶ μαντάτα γιὰ φίδια καὶ φιδοφωλιές. Στὸν πύργο τοῦ Πατούσα, στὸ λινὸ, κοντὰ στὸν ὄχτο, κάθε πρωτὶ βγαίνει καὶ λιάζεται ἓνας φίδαρος πέντε πήχες. Στάσδεστοκάμινε στὸ πηγαδάκι, βγαίνει ἓνα φίδι θεριακωμένο. Στὴ μυγαλίτσα στ' ἀμπέλια τοῦ Κεφαλόγιαννη φιδοφωλιά ὑπάρχει. Ὁ Πανάγος μόλις ἐπαίρνε τὴν εἶδηση ἄρπαζε τὸ φτιάρ κ' ἔτρεχε. Ἀφίνει καὶ δουλειὰ καὶ φαί καὶ ἔλα, δὲν τὸν ἐνοιαζε νὰ περπατήσει δυὸ καὶ τρεῖς ὥρες, τοῦφτανε νὰ βρεῖ τὸ φίδι καὶ νὰ τὸ σκοτώσει κ' ἔμενε πὰς χιλιεσχαριστημένος.

Νὰ σὰς ξομολογηθῶ τώρα τὴν ἀμαρτία μου κ' ἐγώ. Κεῖνο ποὺ πάθαινε ὁ Πανάγος μὲ τὰ φίδια, τὸ παθαίνω κ' ἐγώ μὲ τὰ ἀτιμα λόγια τῶν καθαρειουσσιάνων γιὰ τὴ δημοτικὴ μας, ποὺ μοῦ φαίνονται σὰ φίδια φαρμακερὰ καὶ ἐποὶ ἀκούσω πὼς μιλάνε γιὰ γλώσσα τρέχω νὰ τὰ χτυπήσω, νὰ χτυπήσω τὴ συκοφαντία καὶ τὴν ψευτιά. Δὲν πάει νὰ τὸ παινευτῶ ὁ ἴδιος, μὰ δὲν μπορῶ νὰ κρύψω κιόλας αὐτὸ ποὺ μοῦ γίνηκε σωστὴ μανία. Στὸν καφενὲ ποὺ συχνάζω μερικοὶ φίλοι μου, λές καὶ καταλάβαινε τὴ μανία μου καὶ πολλὰς φορὲς μοῦ λένε·

— Νά, σὲ κεῖνο τὸ τραπέζι μιλάνε γιὰ τὴ γλώσσα. Ἔμπα τους.

Καὶ μοῦ χαμογέλανε πολλὰς φορὲς ὅπως χαμογελούσανε τοῦ Πανάγου κ' ἐκεῖνοι ποὺ τοῦ φέρνανε εἰδησες γιὰ τὰ φίδια. Δὲ μετάνιωσα ὅμως ποτὲ μήτε θὰ μετανιώσω γιὰ τὴ μανία μου αὐτὴ, ὅπως δὲ θὰ μετάνιωσα καὶ ὁ Πανάγος γιὰ τὸ κυνήγημα τῶν φιδιῶν ἂν, καὶ καθὼς ἔλεγε, κάποτε τὴν ἐπαθε καὶ τὸν δάγκωσε μιὰ δεντρογαλιά. Μάλιστα γίνηκε ἀπὸ τότες πιὸ φανατικὸς στὸ κυνήγι του.

Κ' ἐμένα μιλήσανε κάτι δικαί μου μὲ πικρὰ λόγια γιὰ τὴ μανία μου αὐτὴ.

— Βρὲ τί θέλεις, ἐσύ, ποὺ ἀνακατεύεσαι μ' αὐτούς; Τί θέλεις στοὺς παλιοκαφενέδες, στοὺς πα-

λιανθρώπους, στους ύδριστάδες, στους, στους.....

Ἐγὼ πάντα καμώθηκα. Ἐκανα πὼς δὲν καταλάβαινα, γιατί ἡ μανία μου νὰ κυνηγῶ τὰ φίδια, τᾶτιμα λόγια τῶν καθαρευουσιάνων, δὲ μ' ἄφησε ποτέ. Κάποιος φίλος δημοτικιστῆς ποὺ δὲ θῆξερε ἴσως τῇ μανίᾳ μου τούτη καὶ μὴ μπορώντας νὰ ἐξηγήσει τὴ συναναστροφὴ μου μὲ ἀχαρχτήριτους ἀνθρώπους, ποὺ δὲν τὸ δέχονται πὼς εἶναι μαλλιαροὶ καὶ κάνουν τὸ δημοτικιστῆ, μὰ βρίζουνε τοὺς καλῆτερους δημοτικιστὰς καὶ δὲν ξέρουνε τί θεὸ πιστεύουνε, μοῦ μίλησε πικρά:

— Δὲν πολιτεύεσαι καλᾶ. Τί θέλεις, ἐσύ, μ' αὐτούς;

— Κάνω τὸ κέφι μου.

Τοῦ ἀπάντησα, θυμᾶμαι. Ὅχι τὸ κέφι μου, τὸ χρέος μου ἔπρεπε νὰ τοῦ πῶ πὺ σωστά. Μὰ φοβήθηκα μήπως καὶ μὲ περιγελοῦσε γι' αὐτὴ μου τὴν προσπάθεια. Στὴν Καλαμιάτα λογοφέραμε στὰ γερά μὲ τὸν ἀδερφό μου, γιὰ τὸ λόγο ποῦχα πιάσει γλωσσικὸ καυγᾶ κάτου στὴν παραλία μὲ μιὰ παρέα στὸν καφενέ. Παρὰ λίγο νὰ φύγω ἀναίσιλα τὴν ἴδια ἐκείνη νύχτα ἂν εἴτανε βapόρι γιὰ τὸν Πειραιᾶ.

Ἀχαρο πρᾶμα ἀλήθεια καὶ ἀηδιαστικὴ τέτοια μανία, ὅμως στὴν περίστασι ποὺ βρισκόμαστε, στὴν ἐποχὴ ποὺ ζοῦμε, γιὰ τὸν ὅπαδὸ τῆς ἰδέας, ἀπὸ ἀνάγκη, ἡ μανία τούτη γίνεται μανία ἱερή.

Ὁ Νίκος, ἓνα ἀπὸ τὰ γκαρσόνια τοῦ καφενέ ποὺ συγνάω, θὰ μὲ ὑποψιαζότανε κι αὐτὸς γιὰ πουλημένο καὶ προδότῃ ἀπ' τοὺς καυγάδες ποῦπιανε κάθε λίγο γιὰ τὴ γλώσσα καὶ μιὰ μέρα, τὴ μέρα ποῦχε τὴ διαδήλωση ὁ Μιστριώτης, δὲ βάσταξε καὶ μοῦπε:

— Κρίμας. Εἶσαι μαλλιάρὸς κ' ἐσύ.

Χαιρογέλασα κ' εὐτὺς μοῦρθε μιὰ ἰδέα καὶ τοῦ φώναξα:

— Νικόλαε, προσκόμισον ὕδωρ καθάριον καὶ διαυγές μεθ' ἡδυνότου καφεψήματος.

Τὰ λόγια μου τούτα πέρασε σὰ μπαστούνιες στὸ κεφάλι τοῦ γκαρσονιῶ. Ζεματίστηκε τὸ παιδί, δαγκώθηκε καὶ μοῦ μουρμούρισε μὲ κάποια ταραχή:

— Καλὰ μοῦ τὸ εἶπανε πὼς εἶσαι μαλλιάρὸς. Αὐτὰ εἶναι μαλλιάρᾳ καὶ νὰ μὴ μοῦ τὰ λὲς ἐμένα. Μὴλα μου ρωμαῖκα γιὰ νὰ σὲ καταλάβω.

Στάθηκε συλλογιμένος ὁ Νίκος ἀντικρὺ μου δίχως νᾶχει σκοπὸ νὰ μοῦ φέρει τίποτα.

Παράπλευρά μας ὅμως ἓνα ἄλλο γκαρσόνι, ὁ Κώστας, ποὺ δὲλὰ τὰ γκαρσόνια τὸν εἶχανε γιὰ σοφὸ ἀνθρωπο, καὶ ποὺ φαίνεται πὼς δὲν τοῦχε ξεφύγει οὔτε λεξούλα ἀπὸ ὅσα εἶπαμε, γυρίζει μισοκλείνοντας τὸ ἓνα του μάτι καὶ λέει τοῦ Νίκου:

— Τὴν ἐπαθες βλάκα. Ἐπεσεσς στὴν προπαγάντα. Αὐτὸ θέλουνε κι αὐτοὶ νὰ μιλάμε πρόστιχα, δ-

πως μιλάμε. Εἶναι τὸ σκέδος τῆς Ρωσσίας γιὰ νὰ καταστρέψει τὴν Ἑλλάδα. Νὰ μείνουμε στραβοί, νὰ λείψουνε τὰ Ἑλληνικὰ ἀπὸ τὴ μέση γιὰ νὰ μᾶς πάρει τὴν Πόλη.

Ὁ Νίκος τώρα πιά τᾶχε χαμένα. Ἀναψε, ζαλίστηκε, ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Κώστα. Τοῦρθε σὰν προσβολή, σὰ μπάτσος τὸ νόημα τῆς κουδέντας. Δὲ βαστάχτηκε πιά στὸ θυμὸ του.

— Ρέ, σί, τρελλάθηκες; Ἐσύ, 'σαι βλάκας κι ὅποιοι ζητᾶνε νὰ μᾶς ἀλλάξουνε τὴ γλώσσα. Τί, ἑλληνιστοὶ θὰ μὲ μάθουνε ἐμένα τώρα νὰ μιλάω; Δὲν εἵμαστε καλὰ. Τὴ γλώσσα τοῦ μπαμπᾶ μου, τὴ γλώσσα ποὺ μιλάω θέλω γὼ κι ὅποιανού δὲν ἀρέσει νὰ πᾶει νὰ πνιγεῖ.

Ὁ Κώστας στραβομουτσούνισε κι ἀποτραβήχτηκε, ὅταν ὁ κατημένος ὁ Νίκος μὲ γαληνεμένο πρόσωπο γυρίζει καὶ μοῦ λέει:

— Ἄν εἶναι ἔτσι, γράψε με κ' ἐμένα μαλλιάρῳ.

Στὴν ὥρα πᾶνου ἦρθε ἓνα λουστράκι νὰ μοῦ φτιάσει τὰ παπούτσια:

— Βρὲ παιδί, εἶσαι καὶ σὺ μαλλιάρὸς.

— Ἐγὼ αὐτὰ δὲν τὰ καταλαβαίνω ἀφεντικῶ.

— Δὲν τᾶμαθες; Εἶναι πρόστυχη ἡ γλώσσα ποὺ μιλάς. Πρέπει νὰ μάθεις νὰ μιλάς βapθεῖς Ἑλληνικά. Νὰ λὲς αὐθέντα ἄξαφνα κι ὅχι ἀφεντικῶ. Ἀλλοῦς θᾶσαι καὶ σὺ μαλλιάρὸς.

Τὸ λουστράκι γέλασε καὶ δίχως νὰ σκεφτεῖ καὶ πολὺ μ' ἀπάντησε:

— Κοροϊδεύεις, ἀφεντικῶ; Αὐτὸ ποὺ λὲς δὲ γίνεται ποτέ. Καὶ νὰ θέλουνε νὰ μ' ἀλλάξουνε τὴ γλώσσα δὲν μποροῦνε. Ἀδύνατο.

Τὴ σιδερένια λογικὴ καὶ τὴ φυσικὴ σκέψη ἐνὸς γκαρσονιῶ κ' ἐνὸς λούστρου, ἀλλοίμονο δὲν τὴν ἔχουνε τόσοι καὶ τόσοι σπουδαγμένοι καθαρευουσιάνοι, γεμιᾶτοι ἀπὸ γράμματα ὡς τὸ λαμπρὸ καὶ ἀπὸ τὸ λαμπρὸ καὶ ἀπάνω, ἀλλοίμονο, γεμιᾶτοι ἀπὸ ἀγέρα.

Σὰν τὸ γκαρσόνι καὶ σὰν τὸ λουστράκι οἱ ἀνθρώποι τοῦ λαοῦ, τίμοι καὶ καλοὶ καὶ ἀθῶοι, γίνονται κακοί, σὰν τοὺς δαγκώνουνε καὶ τοὺς φαρμακίζουνε τᾶτιμα λόγια τῆς ψευτιάς καὶ τῆς συκοφαντίας, τὰ φίδια τὰ κρυφὰ, χειρότερα πολὺ ἀπὸ τὰληθινὰ τὰ φίδια. Καὶ συλλογιέμαι, πὼς δὲ χρειάζεται μονάχα ἓνας Πανάγος Μπογάς γιὰ τὰ κρυφὰ τούτα φίδια, οὔτε δυὸ μὰ πολλοί, ὁ λαὸς ἐλάκκαρος, κάθε ἀνθρώπος γεννημένος. Θέλουν σκοτωμὸ τὰ φίδια ποὺ δαγκώνουν τὴν ψυχὴ μας κι ὀρθόνονται ἀθώρητα καὶ κλειοῦνε τὸ διάδα μας, τῆς ζωῆς καὶ τῆς τιμῆς τὸ διάδα.

Ἄχ τὰ φίδια, ναί, τὰ φίδια. Σκότωμα τὰ φίδια.